

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Паулина Григорова Кънчева,
Център по езиково обучение физическо възпитание и спорт
на Медицински университет - София
за дисертационния труд на

Валентина Иванова Георгиева
на тема „Съпоставителна характеристика на българската и английска военна терминология (в областта на операциите по поддържане на мира) за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по Специалност: 2.1.1. Филология, „Общо и сравнително езикознание“;
Научен ръководител: чл.-кор. проф. д.ф.н. Мария Попова
София 2014, БАН / ИБЕ „Проф. Любомир Андрейчин“

Дисертационният труд на Валентина Иванова Георгиева е върху 433 с. Включва увод, три глави, заключение, две приложения и библиография. Въпреки големия обем трудът се отличава със стегнатост в изложението, пределна прегледност и четивност. Темата на труда може да се определи като дисертабилна, тъй като е значителна за общото и сравнителното езикознание и наред с това е обвързана с дейности с най-висока международна и обществена значимост в днешно време, каквито са военните операции по поддържане на мира. В увода дисертантката очертава актуалността на темата с липсата на съпоставителни изследвания на българската и английската военна терминология. Необходимостта от такива изследвания на всички езикови аспекти е много голяма, тъй като (според работната хипотеза на дисертацията) „процесите в българската военна терминология като цяло и в областта на операциите по поддържане на мира в частност са провокирани от съвременните процеси и явления в английската военна терминология“ (с.15). В подходите към разработването на предрешените от темата проблеми и задачи дисертантката проявява добросъвестност и прецизност: тя дефинира основни метатермини на изследването, прави преглед на съществуващата до момента научна литература за военната терминология и исторически обзор на българската военна терминология. Силна страна на труда е, че от общия масив терминологични единици, ексцерпирани от многобройни речници и енциклопедии, дисертантката оформя корпус от български и английски термини, които са статистически репрезентативни, за да гарантират достоверност и обективност на резултатите от изследването. Положително за дисертацията е, че се разкрива механизмът на международна стандартизация на военните термини в езиците на страните членки на НАТО и на тази плоскост се извежда стандартизирането на българската военна терминология и се доказва необходимостта от синхронно-

съпоставителни терминологични изследвания. Теоретическата и приложна стойност на изследването се повишава от обстоятелството, че дисертантката извежда и дефинира ясно термините „ядро“ и „базов термин“, които, според моите разбирания, се очертават като операционални метатермини за конкретното изследване. Чрез тях теоретическите постановки за терминосистемата придобиват пределна яснота и се създава възможност за прилагане на статистически процедури при анализирането на термините. Структурата на дисертацията е стройна и прегледна, същевременно засегнатите въпроси са дискутирани подробно и богато илюстрирани с примери. В първа глава е направена понятийно-семантична характеристика на военните термини. Много положително е включването на фигури (10 на брой в главата) за онагледяване на системността и някои от семантичните процеси в терминологичната област. В цялата дисертация фигурите са 14. Имат съществен дял при представянето на основни теоретически постановки в труда и част от изводите. За по-лесното възприемане на емпиричните факти и резултатите от статистическите процедури помагат прецизните таблици (общо 3 в дисертацията). Втора глава е посветена на терминологичната вариантност. В. Георгиева ясно очертава рамките, в които изследва вариантността: семантична вариантност (полисемия и антонимия) и формална вариантност (синонимия). Самите лексикосемантични явления в българската и английската терминосистема са изяснени в дълбочина и са потърсени причините за тяхната поява. Трета глава е посветена на терминообразуването и терминологичната номинация на българските и английските термини от разглежданата област. С теоретическа компетентност и широка осведоменост относно емпиричния материал на изследваните терминосистеми (българската и английската) дисертантката коментира голям брой (вероятно всичките) терминообразователни техники в рамките на основните терминообразователни начини: лексикосемантичен, морфологичен и синтактичен. На заемането на термини в българската военна терминология също е отделено подобаващо внимание. При интерпретирането на морфологичния начин на терминологична номинация в българската военна терминология (т. 3.3., с. 247 и сл.) прави хубаво впечатление подходът на дисертантката да базира анализа на значенията и честотите на афиксите върху данните в Граматиката на съвременния български книжовен език, т. II, Морфология, С., 1983. В тази част не съм съгласна с широкото разбиране на дисертантката за представки/префикси в българските терминологични думи и обявяването без уговорки на *противо-* като представка. Бих посъветвала дисертантката да обърне внимание на явлениято «съчетаване на съставките», описано в споменатата

Граматика (с.78-79).

Положително за структурата на дисертацията е, че всяка от главите завършва с конкретни изводи, които са приноси в съпоставителното опознаване на българската и английската военна терминология. Наред с това в заключението на дисертацията са направени общите изводи и са посочени научните приноси на изследването (според вижданията на докторантката). Накрая са приложени два индекса с анализирани български и английски термини, които са представителни за емпиричния материал на изследването. Библиографията е обширна и обхваща трудове от български, руски, западноевропейски и американски автори. Отделно са представени списъците на използваните документи и речниците.

Приноси. Приносите на дисертационния труд са многобройни и разнопосочни. Изследването е с висока теоретическа, методологическа и приложно-практическа стойност и може да послужи като база при навлизането в други частнонаучни терминологии. Най-общият и съществен принос е, че то е посветено на българската военна терминология и е в съпоставителен аспект с английската военна терминология, която в съвременния обществено-политически период е източник на иновации в националната терминологична подсистема във военната сфера.

Авторефератът отразява вярно идеите и структурата на дисертацията.

Критична бележка. Словосъчетанието „българската и английска военна терминология“ (което фигурира в заглавието и на други места в труда) трябва да се редактира в „българската и английската военна терминология“. Основание -- това е словосъчетание от едно определяемо и две еднородни съгласувани с него определения. То означава две различни понятия (съобразно с броя на определенията) и за всяко едно от тези понятия трябва да се изрази поотделно граматическата категория 'определеност' чрез членуване с определителен член.

Заключение. След изложеното по-горе изтъквам с убеждение, че дисертацията на тема „Съпоставителна характеристика на българската и английска военна терминология (в областта на операциите по поддържане на мира) от Валентина Иванова Георгиева е добре оформен зрял труд с всички необходими качества, за да бъде присъдена на дисертантката Валентина Иванова Георгиева образователната и научна степен „доктор“ по специалност: 2.1.1. Филология, „Общо и сравнително езикознание“.

26.07.2014 г.

доц. д-р Павлина Кънчева
(член на Научното жури)